

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารผลงานวิจัยในชั้นเรียน

การศึกษาเอกสารในการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นครูผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลเอกสารทั้งแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสาร เพื่อนำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียนในแต่ละขั้นตอน การศึกษาเอกสารจะช่วยทั้งการสร้าง นวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การสร้างเครื่องมือเพื่อนำมาประเมินผลกับนักเรียน การวิเคราะห์ ข้อมูลการวิจัย ตลอดจนการสรุปผลและการเขียนรายงานการวิจัย ดังนั้นการศึกษาเอกสารครูผู้วิจัยจึง ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ และเน้นการศึกษาเอกสารที่ครอบคลุมการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพ

ความสำคัญของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญหรือจุดมุ่งหมายของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2551: 40) ได้สรุปจุดมุ่งหมายการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ 5 ประการ ซึ่งในที่นี้เห็นว่าควรเพิ่มเติมอีก 5 ประการ รวมเป็น 10 ประการ ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการทำซ้ำกับผู้ที่เคยวิจัยไว้ก่อน
2. ทราบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด
3. ตั้งสมมติฐานได้อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยข้อมูลจากผลงานวิจัยและเอกสารที่ค้นคว้า
4. ทราบถึงวิธีการต่าง ๆ เช่น กลุ่มประชากรและการสุ่ม หรือเลือกตัวอย่าง การวัด ค่าตัวแปร เทคนิคการวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้
5. ช่วยในการแปลความหมาย และสรุปผลการวิจัย
6. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการวิจัยที่ผ่านมา และเตรียมหาแนวทางแก้ไข
7. ทราบว่ามีข้อมูลอยู่ที่ใดและไม่มีข้อมูลใดบ้าง
8. เพิ่มความรู้และช่องทางที่จะเพิ่มความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จาก เอกสารหรือแหล่งอ้างอิงของเรื่องที่ค้นคว้า
9. ประหยัดเวลา แรงงาน งบประมาณ เพราะการค้นคว้าอย่างครอบคลุมช่วยในการ วางแผนได้รัดกุม
10. ช่วยให้นักวิจัยมีคุณค่าน่าเชื่อถือ ถ้ามีการค้นคว้าอย่างครอบคลุม และทบทวน อย่างรอบคอบ

สุวิมล ตีรกาพันธ์ (2551: 51-52) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องว่า สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. การอ้างอิงเชิงทฤษฎี (theoretical reference) เป็นการนำผลจากการค้นคว้าทฤษฎีแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย การค้นคว้าในขั้นตอนนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินงานวิจัยทั้งหมดเพราะเป็นการตรวจสอบความต่อเนื่อง และความซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้น หากมีการเริ่มต้นที่ดีทำให้มีแนวโน้มว่ากระบวนการทั้งหมดน่าจะราบรื่น ข้อมูลที่ได้ยังมีประโยชน์ในการเขียนหัวข้อความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

1.2 การกำหนดสมมติฐานการวิจัย เป็นส่วนแสดงการคาดหวังคำตอบของปัญหาการวิจัยอันนำไปสู่การกำหนดทิศทางของการวิจัย

1.3 การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและการนิยามศัพท์ (definition) เป็นผลจากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ในเรื่องเดียวกันจนทำให้ผู้วิจัยเข้าใจความหมายที่ชัดเจนของตัวแปร ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกใช้เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรต่อไป

1.4 การสร้างเครื่องมือในการวัดตัวแปรที่กำหนด การค้นคว้าในเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงชนิดของเครื่องมือที่เหมาะสมจะใช้วัดตัวแปร และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแต่ละชนิดตลอดจนผลการใช้เครื่องมือแต่ละชนิดในงานวิจัยอื่น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม

1.5 การอภิปรายผลการวิจัยที่ค้นพบ เป็นการเปรียบเทียบว่าข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้แตกต่างหรือคล้ายกับทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่ค้นคว้ามามาก่อนหรือไม่เพราะเหตุใด

2. การอ้างอิงเชิงประจักษ์ (empirical reference) เป็นการนำผลการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากสภาพที่เป็นจริงมาเทียบเคียงกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการอ้างอิงเชิงทฤษฎี ประกอบด้วย

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยจะมีทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ การใช้ข้อมูลประเภทใดก็ตาม ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้นเป็นสำคัญ ไม่เช่นนั้นจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในกรณีที่ผู้วิจัยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยต้องมีการสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยต้องนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ จากนั้นตรวจสอบคุณภาพ หากคุณภาพยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดก็จะต้องมีการปรับปรุงจนเป็นที่พอใจก่อนไปใช้จริง

จากความสำคัญของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องช่วยครุณักวิจัยเกี่ยวกับการค้นหาแนวคิด ทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยนอกจากนี้ยังกำหนดกำหนดสมมติฐานการวิจัย การกำหนดตัวแปร การสร้างเครื่องมือวิจัยและ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และสามารถนำผลการศึกษามาช่วยในการอภิปรายข้อค้นพบการวิจัย

ประโยชน์ของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้หลายท่าน ดังนี้

วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2551: 86-87) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ไว้หลายประการดังนี้

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการ ความรู้ และความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยที่กำลังทำมีพื้นฐานที่ดีรองรับ ทำให้มีความน่าเชื่อถือ
2. ช่วยกำหนดปัญหาการวิจัยให้เหมาะสมและมีคุณค่า โดยอาศัยข้อมูลจากที่คนอื่นทำไว้แล้วมาพิจารณาประกอบการกำหนดปัญหา
3. หลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น เมื่อสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจะทำให้รู้ว่าใครทำอะไรมาแล้วบ้าง ซึ่งจะทำไมไม่ทำวิจัยซ้ำกับคนอื่น
4. เป็นการแสดงถึงทิศทางและแนวโน้มของการวิจัยที่ผ่านมา รวมถึงความเชื่อมโยงของงานวิจัยที่กำลังทำอยู่กับงานกับงานวิจัยที่ผ่านมาด้วย
5. เป็นการเรียนรู้งานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะเป็นการจุดประกายความคิด และแง่มุมใหม่ ๆ ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นได้
6. ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างในหัวข้อปัญหาการวิจัย
7. ช่วยในการเลือกตัวแปร เพราะจากการศึกษาเอกสารทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ทำให้สามารถเลือกตัวแปรมาใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม
8. ช่วยในการกำหนดแบบแผนวิธีวิจัยซึ่งได้แก่ การช่วยกำหนดเกี่ยวกับขอบเขตการวิจัย การออกแบบการวิจัย เครื่องมือและการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ตลอดจนการอภิปรายผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะ
9. ช่วยเป็นแนวทางในการเขียนรายงานการวิจัย

สุวิมล ติรกานันท์ (2551: 52) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องว่าจะมีบทบาทอย่างมากในการอ้างอิงเชิงทฤษฎี ซึ่งเป็นงานที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำหนดประเด็นปัญหา การกำหนดสมมติฐานและตัวแปรในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย นอกจากนี้การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้แก่

1. ป้องกันการทำงานวิจัยซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินหัวข้อที่ทำการวิจัย
2. ทำให้สามารถกำหนดขอบเขตของการทำวิจัยที่ชัดเจน ไม่กว้าง หรือแคบจนเกินไป

3. ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง และกว้างขวางครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

4. เตรียมการป้องกันความคลาดเคลื่อนเนื่องจากตัวแปรแทรกซ้อน

5. ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัยมากขึ้น เป็นการทบทวนความรู้เดิมและติดตามความรู้ใหม่ในคราวเดียวกัน

อนูวัติ คุณแก้ว (2555: 55-56) ได้กล่าวถึงประโยชน์หรือคุณค่าของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (The value of a literature) กับงานวิจัยที่จะศึกษา ไว้ดังนี้

1. ช่วยในการกำหนดปัญหา หรือ หัวข้อในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหา บางครั้งไม่สามารถที่จะระบุปัญหาโดยตรงได้ แต่เมื่อผู้วิจัยได้อ่านจากเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วจะทำให้ผู้วิจัยได้เห็นแนวทางที่จะกำหนดหัวข้อการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

2. ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความกระจ่างในเรื่องที่จะวิจัย เพราะการได้อ่านจากเอกสารต่าง ๆ จะช่วยให้ความคลุมเครือ หรือความไม่ชัดเจนในเรื่องที่จะวิจัย เกิดความกระจ่าง รู้เรื่องที่จะวิจัยอย่างถ่องแท้

3. ช่วยให้ผู้วิจัยได้รู้ และเข้าใจในความคิดของผู้อื่น ที่ได้ทำการวิจัย หรือได้ทำการศึกษา ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของตนเอง มาก่อนหน้านี้แล้ว

4. ช่วยให้ผู้วิจัยได้เห็นผลวิจัยของคนอื่นว่า มีความเหมือน หรือมีความเกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองจะวิจัย ทำให้ไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่น รวมทั้งนำผลการวิจัยนั้น มาอ้างอิงในการสรุป อภิปราย ผลงานวิจัยของตนเองด้วย

5. ช่วยในการอธิบายความหมาย และความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยต้องบอกหรือนิยาม ความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้อ่านงานวิจัย รวมทั้งต้องระบุตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตัวแปรแทรกซ้อน และตัวแปรใดที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อการศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรที่เราไม่ได้ศึกษา และผู้วิจัยมีการควบคุมอย่างไรบ้างในการวิจัยครั้งนั้น ตัวแปรดังกล่าว ไม่ชัดเจน บางครั้งอาจจะไม่เกี่ยวข้อง หรือไม่มีผลต่อการวิจัยเลย แต่ผู้วิจัยก็นำมาศึกษา ในทางกลับกัน ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับการวิจัย แต่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษา และไม่ได้มีการควบคุม อาจจะทำให้งานวิจัยนั้น เชื่อถือไม่ได้

6. ช่วยกำหนดสมมุติฐานการวิจัย การวิจัยเชิงทดลอง นิยมให้มีการกำหนดสมมุติฐานในการวิจัย คือเป็นการคาดคะเนล่วงหน้า เพื่อให้ผู้วิจัยมองเห็นลู่ทางในการทำวิจัย ดังนั้น การที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดสมมุติฐานได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และหัวเรื่องที่วิจัย

ประสาธ เนืองเฉลิม (2556: 93-95) ได้ถึงประโยชน์ของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

1. เพื่อค้นหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับประเด็นการวิจัย ซึ่งความรู้ความจริงนี้ต้องผ่านการทบทวนและตรวจสอบด้วยเอกสารทางวิชาการทั้งในรูปสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการเน้นย้ำและให้ความมั่นใจว่าสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่นั้นมีทฤษฎีรองรับ ผู้วิจัยจะได้ค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการต้นฉบับ เพื่อพิสูจน์ในสิ่งที่ผู้อื่นทำมาแล้วและได้ผลเป็นอย่างไร สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรือไม่

2. เพื่อช่วยในการนิยามปัญหา เมื่อพบสภาพประเด็นปัญหาแล้ว การกำหนดทิศทางที่จะนำไปสู่การดำเนินการเพื่อค้นหาความจริงที่ชัดเจนเป็นไปได้ยากหากไม่มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยทั้งหลายล้วนช่วยให้เกิดความกระจ่างในปัญหาที่จะทำวิจัย

3. เพื่อให้เลือกสรรปัญหาได้ถูกต้อง การศึกษาเอกสารและงานวิจัยช่วยให้ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับปัญหาที่กำลังศึกษาชัดเจนมากขึ้นได้ทำความเข้าใจกรอบหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่างานวิจัยนั้นซ้ำซ้อนกับงานวิจัยคนอื่นหรือไม่ สร้างความคิดริเริ่มหรือขยายกรอบงานวิจัยให้กระชับขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้แนวคิดในการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ทราบแนวทางและกำหนดเป็นกรอบการวิจัย

4. เพื่อไม่ให้งานวิจัยที่กำลังศึกษาซ้ำกับคนอื่นโดยไม่จำเป็นการทำวิจัยซ้ำนั้นจะกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อผลการวิจัยเป็นปัญหา เช่น การสุ่มตัวอย่างไม่ดี มีความคลาดเคลื่อนด้านกระบวนการ ตลอดจนการควบคุมตัวแปร เพื่อตรวจสอบว่าได้ผลแตกต่างจากเดิมหรือไม่ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่นิยมทำวิจัยซ้ำ ซึ่งการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ทราบว่างานวิจัยริเริ่มมาน้อยขนาดไหน และสามารถรู้ได้ว่าในเรื่องที่กำลังสนใจมีใครทำบ้างแล้วและได้ผลเป็นเช่นไร

5. เพื่อหาเทคนิคในการวิจัย หากกล่าวถึงเทคนิคการวิจัยจะปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมาแล้วจะช่วยให้ผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

6. เพื่อช่วยในการแปลความหมายของข้อมูล เมื่อมีผู้ทำวิจัยไปแล้ว จะพบว่า การที่ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะช่วยสนับสนุนแนวทางในการแปลความหมายของผลการวิจัย ช่วยให้งานนั้นมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นโดยผ่านการอภิปรายผลบนพื้นฐานของการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือเชิงวิชาการ

7. เพื่อเตรียมการเขียนรายงาน การเขียนรายงานวิจัยมีความแตกต่างจากงานเขียนทั่วไป เพราะงานวิจัยเป็นงานวิชาการที่จะต้องอาศัยการเขียนอย่างมีระบบแบบแผน การเขียนรายงานจะ

ได้รับการยืนยันว่ามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ก็ต้องลงลึกไปที่การนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง มีความน่าเชื่อถือและเขียนอ้างอิงอย่างเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จะมีประโยชน์ต่อการวิจัยทางการศึกษาเป็นอย่างมาก คือ ช่วยให้ได้ทราบว่างานวิจัยนี้มีใครทำแล้วหรือยัง นำผลมาใช้อ้างอิงเพื่อให้เกิดความเชื่อถือในการวิจัย ช่วยกำหนดหัวข้อวิจัย สมมติฐาน ตัวแปร ฯลฯ ฉะนั้น ก่อนที่จะมีการวางแผนการดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนต่าง ๆ จึงควรจะมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ลึกซึ้งและถี่ถ้วนเสียก่อน นอกจากนี้การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ยังจะช่วยในการนำเสนอทฤษฎี หลักการ เหตุผล แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

แหล่งของเอกสารที่เกี่ยวข้อง

มีผู้กล่าวถึงแหล่งของเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้หลายท่าน ดังนี้

พิสนุ พองศรี (2551: 41-43) ได้กล่าวถึงแหล่งของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยมี 3 แหล่ง คือ เอกสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและบุคคล ดังนี้

1. เอกสาร ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด มีหลายประเภท เช่น

1.1 วารสารทางวิชาการ (Journal) ถือเป็นเอกสารที่มีคุณค่าเพราะทันสมัย และได้รับการคัดเลือกโดยผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) แต่มีรายละเอียดไม่มากนักซึ่งในประเทศมีวารสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษาจากหลายแหล่ง เช่น ข่าวสารการวิจัย การศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ วารสารวัดผลการศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วารสารวิธีวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวารสารของคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ตำรา หนังสือ (Text, Book) เป็นเอกสารที่มีความละเอียด โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งจะมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่สำคัญ การเขียนจะเป็นระเบียบระบบ มีมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ก็ควรพิจารณาถึงความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้แต่งด้วย

1.3 รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ (Research Report, Thesis-Dissertation) รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เหมาะสำหรับผู้วิจัยที่ยังขาดประสบการณ์ เพราะจะเห็นภาพรวมแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองที่จะใช้เป็นแนวทางการวิจัยของตน อย่างไรก็ตาม คุณภาพของวิทยานิพนธ์แต่ละสถาบันแตกต่างกันค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับผู้ทำและอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบัน การศึกษาบางแห่งถือว่าวิทยานิพนธ์เป็นเพียงแบบฝึกหัด ในขณะที่บางแห่งมีมาตรฐานสูง

1.4 บทคัดย่อ (Abstracts) เป็นบทคัดย่อของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ทั้งของในประเทศและต่างประเทศ เหมาะสำหรับการค้นหาในเบื้องต้น และตรวจสอบว่าแนวเรื่องที่จะทำมีใคร

ทำไว้บ้าง ส่วนใหญ่จะรวบรวมเป็นรายปี เช่น บทความย่อผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยหน่วยงานทางการศึกษา รวมบทความย่อวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถค้นคว้าได้จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานหรือแหล่งอื่น ๆ

1.5 เอกสารหนังสืออื่น ๆ (Other Reference Books) เช่น หนังสือคู่มือ (Handbook) หนังสือรายปี (Yearbook) สารานุกรม (Encyclopedia) หนังสือบรรณานุกรม (Bibliography) ดัชนี (Index) ราชกิจจานุเบกษา หนังสือจดหมายเหตุ จุลสาร หนังสือพิมพ์และแผนที่ต่าง ๆ เป็นต้น

2. เทคโนโลยีสารสนเทศ

การค้นคว้าจากเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นวิธีการที่ทันสมัยและประหยัดเวลาได้มาก ซึ่งแต่ละแหล่งมีสาระโดยสังเขปดังนี้

2.1 การค้นคว้าจากคอมพิวเตอร์ มี 2 ฐานข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

2.1.1 ฐานข้อมูลจากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Library Automation) สามารถสืบค้นข้อมูลโดยวิธีการ OPAC (Online Public Access Catalog) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่มีอยู่ในห้องสมุด

2.1.2 ฐานข้อมูลจากซีดีรอม (CD-ROM) เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และบรรณานุกรม ที่เก็บรวบรวมและสามารถเรียกค้นได้จากซีดีรอม เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย จะรวบรวมบทความย่อของวิทยานิพนธ์สาขาต่าง ๆ จากทุกมหาวิทยาลัยของไทย เป็นต้น

2.2 อินเทอร์เน็ต เป็นฐานข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้รวบรวม จัดเก็บ เผยแพร่สารสนเทศอย่างหลากหลาย และมีความสะดวกต่อการค้นคว้ามากในปัจจุบัน เนื่องจากมีเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลใช้กันมากขึ้น และเริ่มนิยมค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะความสะดวกและสามารถค้นคว้าจากที่พำนักส่วนตัวได้จำนวนของข้อมูลมีเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ ผู้ค้นคว้าต้องคัดเลือกให้ได้อย่างเหมาะสม

3. บุคคล

บุคคลในที่นี้ หมายถึง ผู้รู้หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำวิจัย หรืออาจเป็นผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีปัญหาหรือได้รับผลกระทบ การใช้บุคคลในที่นี้จะคล้ายกับการหาความรู้ของมนุษย์ด้วยการไต่ถามผู้รู้ในยุคก่อน ซึ่งยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะในกรณีที่เป็นเรื่องเฉพาะหรือเรื่องใหม่ ๆ ที่องค์ความรู้ยังพัฒนาไม่มากหรือการเผยแพร่ความรู้ทางเอกสารยังมีน้อย เช่น เรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านหรือท้องถิ่น เป็นต้น

สุวิมล ติรกานันท์ (2551: 52-54) ได้กล่าวถึงแหล่งของเอกสารที่เกี่ยวข้องว่าผู้วิจัยสามารถค้นคว้าได้จากเอกสารต่อไปนี้

1. หนังสือทั่วไป (general books) หมายถึง หนังสือ ตำราในสาขาต่าง ๆ เป็นส่วนที่จะบรรจุทฤษฎีและแนวคิดในเรื่องที่นักวิจัยสนใจ มีประโยชน์ทั้งการตั้งสมมติฐาน กำหนดตัวแปรและการนิยามตัวแปรเพื่อสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2. หนังสืออ้างอิง (reference books) ประกอบด้วย หนังสืออ้างอิงทั่วไป และหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา ได้แก่

1) สารานุกรม (encyclopedia) หมายถึง หนังสืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ในทุกสาขาวิชา การเรียงลำดับหัวข้อจะเรียงตามตัวอักษร เช่น Encyclopedia Britannica

2) พจนานุกรม (dictionary) หมายถึง หนังสือที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ การอ่านรากศัพท์ มีทั้งพจนานุกรมทั่วไป และพจนานุกรมเฉพาะสาขาวิชา

3) หนังสือรายปี (yearbooks) เป็นหนังสือที่เสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมาหรือเรื่องราวทั้งหมดในอดีตจนถึงปัจจุบัน หรือรายงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ

4) อักษรนุกรมชีวประวัติ (bibliographical dictionaries) หมายถึง หนังสือที่รวมประวัติและเรื่องราวของบุคคลสำคัญ มีทั้งที่เป็นประวัติของบุคคลสำคัญทั่วไป และประวัติบุคคลสำคัญเฉพาะสาขาวิชา

5) บรรณานุกรม (bibliographies) หมายถึง หนังสือที่รวมรายชื่อหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ในช่วงเวลาหนึ่ง ได้แก่ บรรณานุกรมของสถาบัน บรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชา

6) ดัชนีวารสาร (periodical indexes) หมายถึง หนังสือคู่มือการค้นหาบทความและวารสารซึ่งระบุถึงแหล่งที่มีหนังสือวารสารนั้น

7) นามานุกรม (directories) หมายถึง หนังสือที่รวบรวมชื่อของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น งานวิจัย สมาคม สถาบัน หน่วยราชการ

3. วิทยานิพนธ์ (thesis) หมายถึง รายงานการวิจัยที่ใช้ประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ไม่มีการพิมพ์จำหน่าย ใช้ในการค้นหาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังจะดำเนินการ ซึ่งค้นหาได้จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาหรือห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

4. รายงานการวิจัย (research report) หมายถึง รายงานการวิจัยที่นักวิจัยในสาขาต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว สามารถค้นได้จากหน่วยงานที่ทำการวิจัยหรือสถาบันที่สนับสนุนเงินทุนในการวิจัย หรือที่ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

5. วารสาร (journals) หมายถึง วารสารที่ตีพิมพ์สรุปรายงานการวิจัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีลักษณะเป็นวารสารเฉพาะสาขาวิชา

6. หนังสือพิมพ์ (newspaper) หมายถึง หนังสือที่เสนอเหตุการณ์รายวัน นักวิจัยอาจจะให้ความสนใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตามควรมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนจะนำมาใช้อ้างอิง

7. เอกสารทางราชการ ได้แก่ ประกาศ คำสั่ง จดหมายเหตุ ใช้ค้นคว้าหัวข้อเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงาน

8. ไมโครฟิล์ม หมายถึง ภาพถ่ายของเอกสารต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่ถูกจัดเก็บในลักษณะย่อส่วนเพื่อประหยัดเนื้อที่การจัดเก็บ ในการอ่านไมโครฟิล์มต้องใช้กับเครื่องอ่านโดยเฉพาะ

จากแหล่งของเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ครูนักวิจัยสามารถค้นคว้าเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เป็นที่วิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั่วไป บทความจากวารสารวิชาการ เอกสารของทางราชการ เช่น พระราชบัญญัติ ประกาศ จดหมายเหตุ นอกจากนี้ในปัจจุบันจะนิยมสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

การนำเสนอผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในชั้นเรียนที่เขียนเป็นรายงานวิจัยแบบทางการ จะมีการนำเสนอผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับรายงานการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป โดยสิ่งที่นำเสนอจะต้องครอบคลุมประเด็นปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ ตัวแปรสมมติฐาน ดังที่ พิสนุ พงศ์ศรี (2551: 46-50) ได้กล่าวถึงแนวทางการนำเสนอผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยทั่วไปกับงานวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

การวิจัยทั่วไป

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต้องเริ่มด้วยการค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อความเข้าใจและให้สอดคล้องกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด หรือสมมติฐานกับงานวิจัยที่ทำ แล้วนำเสนอโดยควรยึดตัวแปรหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเป็นหลัก ทั้งนี้ควรนำเสนอผลในรูปของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปให้เป็นตามความคิดของตน

เนื่องจากในปัจจุบันแหล่งข้อมูลมีมากและค้นคว้าได้ง่ายขึ้นดังกล่าวมาแล้วงานวิจัยบางเรื่องมีเอกสารที่เกี่ยวข้องมาก แม้จะค้นคว้าได้มากซึ่งเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการศึกษาเอกสาร จะต้องนำมาเรียบเรียง สรุปให้เป็นระเบียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ยิ่งได้เอกสารที่เกี่ยวข้องมากก็ต้องใช้เวลาเรียบเรียงบ้าง สิ่งที่จะได้ค้ำค่าคือความครอบคลุม

ในที่นี้จะเสนอแนวทางในการสรุปไว้โดยเบื้องต้น หลังจากคัดเลือกเอกสารที่จะใช้ได้ก็ให้เรียบเรียงตามลำดับตัวแปร หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดโครงสร้างของหัวข้อเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือบทที่ 2 ว่าประกอบด้วยหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อยอะไรบ้าง โดยทั่วไปแล้วหัวข้อใหญ่ มักจะมี 2 -3 หัวข้อเป็นอย่างต่ำ คือ หัวข้อตัวแปรที่ศึกษาถ้ามีหลายตัวแปร

ก็อาจมีหลายหัวข้อตามตัวแปร ถ้ามีมากก็อาจจัดเป็นกลุ่มตัวแปร และหัวข้อหลักสุดท้ายจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกเป็นหัวข้อรอง คือ งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเสมอ

บางครั้งนอกจากจะเรียบเรียงตามจำนวนตัวแปรแล้ว ยังต้องเพิ่มความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย เช่น มี 2 ตัวแปรที่จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน อาจจะต้องเรียบเรียงตัวแปรหัวข้อใหญ่ 4 หัวข้อ คือ 1) หัวข้อหลักของตัวแปรที่ 1 2) ตัวแปรที่ 2 3) ตัวแปรที่ 1 กับ 2 สัมพันธ์กัน และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยแต่ละหัวข้อควรเรียบเรียงจากกว้างไปหาแคบ และสุดท้ายจะต้องเข้าสู่จุดที่จะทำ

การเรียบเรียงแต่ละหัวข้อหลัก หัวข้อรอง หัวข้อย่อย ควรจะมีการสรุปเป็นขั้น ๆ เพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริง ทำให้ทราบช่องว่าง การซ้ำซ้อน หรือไม่ตรงประเด็นได้ และจะมีประโยชน์ในการเขียนนิยามศัพท์เฉพาะได้สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมทั้ง ออกแบบเครื่องมือที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ปัญหาการเรียบเรียงที่พบกันทั่วไปเริ่มตั้งแต่ปัญหาที่รุนแรง คือ ขาดเนื้อหาของตัวแปรที่สำคัญ มีแต่ไม่สมบูรณ์ ล้าสมัย ขาดการสรุปและเชื่อมโยง เป็นต้น การสรุปถ้าเป็นไปได้ควรสรุปตั้งแต่หัวข้อย่อยยกเว้นถ้ามีเนื้อหาน้อยอาจไม่ต้องสรุปหัวข้อรองโดยนำข้อสรุปจากหัวข้อย่อยมาสรุปรวม และหัวข้อหลักโดยนำสรุปจากหัวข้อรองมาสรุปรวม สุดท้ายคือ สรุปทั้งบทที่ 2 โดยนำข้อสรุปจากทุกหัวข้อหลักมาสรุปอีกครั้งให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะวิจัยวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดหรือสมมุติฐาน

นอกจากการสรุปดังกล่าวข้างต้นแล้ว ถ้าเป็นไปได้ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสดงความคิดเห็นของตนเองจากเอกสารที่ค้นคว้ามาได้ เพื่อแสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและเพื่อกันลืมควรทำตารางวิเคราะห์สรุป (Matrix) ตัวอย่างเช่น ถ้าจะวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารหลักสูตรและค้นคว้าพบว่ามีการศึกษากระบวนการบริหารหลักสูตรจาก 3 หน่วยงาน และมีผู้ทำวิจัยไว้ 4 เรื่องรวม 7 เรื่อง โดยมีความเหมือนหรือต่างกันบ้างในองค์ประกอบย่อยของกระบวนการ ก็ควรนำมาวิเคราะห์สรุปเป็นตารางว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้เห็นว่าได้ค้นคว้ามาอย่างไรครบคลุม

ขั้นตอนต่อไป เราจะเลือกกระบวนการบริหารหลักสูตรของหน่วยงานใดหรือของใครที่ทำวิจัยไว้ โดยอาจเลือกมาเพียงหน่วยเดียวไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย หรือเอากระบวนการทั้งหมดมาเลยก็ต้องแสดงเหตุผลว่าสอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะทำอย่างไร หรืออาจเลือกมาแล้วปรับด้วยการเปลี่ยน เพิ่ม ตัดบางส่วนออก ก็ต้องแสดงเหตุผลฯ หรือเอาบางกระบวนการมารวมกับบางกระบวนการที่ต้องแสดงเหตุผลฯ หรือนำมาสร้างเป็นกระบวนการใหม่ขึ้นถือว่าเป็นกระบวนการที่ 8 ซึ่งสังเคราะห์ขึ้นมาก็ต้องแสดงเหตุผลประกอบว่าสอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะทำอย่างไร

ปัญหาในขั้นตอนนี้เท่าที่พบก็คือ ไม่ค้นคว้าให้ครบคลุม คือ จากตัวอย่างไปค้นหาไม่ครบ 7 เรื่อง ซึ่งถ้าการค้นคว้ามี่ปัญหาแล้วจะส่งผลต่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อไป หรือค้นคว้าครบคลุมแล้วแต่ขาดการเปรียบเทียบวิเคราะห์แต่ละกระบวนการในภาพรวม หรือเลือกจะศึกษาสิ่งที่ค้นคว้า

มาแล้ว ไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบ คือเลือกกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง จากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วไม่บอกเหตุผล หรือเลือกสิ่งที่ศึกษามาโดยไม่ได้ค้นคว้ามาก่อน คือ เลือกกระบวนการที่ 8 ซึ่งไม่ได้รวบรวมไว้ ทำให้ดูลอย ๆ ไม่มีเหตุผลรองรับ หรือเลือกมา 1 กระบวนการ โดยไม่ได้เสนอกระบวนการอื่น ๆ หรือมีการปรับเปลี่ยน เพิ่ม ผสม แต่ไม่มีเหตุผลรองรับ

การวิจัยในชั้นเรียน

การนำเสนอผลจะขึ้นอยู่กับปริมาณของการค้นคว้า ถ้าค้นคว้าครอบคลุมเพื่อให้งานวิจัยมีความเป็นทางการ ก็ควรนำเสนอตั้งที่กล่าวมาแล้ว แต่ถ้าไม่เน้นความเป็นทางการก็อาจสรุปสาระสำคัญของตัวแปรที่ศึกษาและเหตุผลที่เลือกตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาก็ได้ เช่น วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีหลายวิธีที่ผู้วิจัยควรจะทราบและสรุปสั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ค้นคว้ามาอย่างครอบคลุมแล้ว พร้อมทั้งเสนอรายละเอียดวิธีที่จะนำมาศึกษาเพิ่มเติมจากวิธีอื่น ๆ

ปัญหาสำคัญ ๆ ในการค้นคว้าและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัยชั้นเรียนเท่าที่พบ เช่น ไม่รู้ว่าจะค้นคว้าหัวข้อหรือประเด็นใด อันเนื่องมาจากยังไม่รู้จักตัวแปรหรือเนื้อหาที่จะทำ ซึ่งนอกจากจะค้นคว้าไม่ได้แล้วยังส่งผลต่อการตั้งชื่อเรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย สมมุติฐาน และกรอบแนวคิด ฯลฯ ปัญหาน้อยลงมาหน่อย คือ รู้ว่าจะค้นคว้าเรื่องอะไรแล้ว แต่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งค้นคว้าได้เพราะอาจอยู่ห่างไกลแหล่งข้อมูลหรือมีเวลาน้อยทำให้ได้เอกสารไม่เพียงพอแล้วแต่ไม่รู้ว่าจะนำเสนออย่างไรดี ไม่แน่ใจในการอ้างอิง ซึ่งในที่นี้ได้เสนอแนวทางไปบ้างแล้วข้างต้น

จากการนำเสนอผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำเสนอคล้ายคลึงกับงานวิจัยทางการศึกษาทั่วไปได้ เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยลักษณะใดก็ต้องมีเอกสารที่เกี่ยวข้องรองรับกับสิ่งที่ทำการศึกษา โดยการนำเสนออาจแนะนำเสนอเรียงตามตัวแปรที่ทำการวิจัยหรือเพิ่มเติมเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะปิดท้ายด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเรียบเรียงเอกสารควรเป็นการเขียนเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้มาช่วยในการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

หลังจากที่นักวิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่จะทำการศึกษาในงานวิจัย ซึ่งขั้นตอนต่อไปนักวิจัยจะทำการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงกรอบแนวคิดการวิจัย ควรเข้าใจรายละเอียดต่อไปนี้

1. นิยามของกรอบแนวคิดการวิจัย ดังมีผู้นิยามไว้ดังนี้

วรรณิ แกมเกตุ (2555: 70) ได้ให้ความหมายกรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง แผนภาพทางความคิดของนักวิจัยในการหาคำตอบ สำหรับปัญหาวิจัยที่ตั้งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่มุ่งศึกษา และอาจรวมไปถึงการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วย

อนุวัติ คุณแก้ว (2555: 91) ได้ให้ความหมายกรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง แบบจำลองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี ข้อสรุปเชิงประจักษ์ ข้อมูลจากสมมติฐาน และผลงานวิจัย นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ผู้วิจัยเกิดมุมมองภาพรวมของงานวิจัยเรื่องนั้นว่ามีตัวแปรอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเป็นอย่างไร อะไรเป็นตัวแปรต้นและอะไรเป็นตัวแปรตาม

พรรณี ลีกิจวัฒน์ (2559: 129) ได้ให้ความหมายกรอบแนวคิดการวิจัย (research conceptual framework) หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หรือโครงสร้างของตัวแปรที่ศึกษา กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยอาจอยู่ในรูปของข้อความและ/หรือโมเดลที่อธิบายความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของตัวแปรหรือโครงสร้างของตัวแปรที่ศึกษา

ไพศาล วรคำ (2559: 58) ได้ให้ความหมายกรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง กรอบเชิงทฤษฎีที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยหรือความสัมพันธ์ของปัจจัยหรือตัวแปรทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับปัจจัยหรือตัวแปรตามหรือปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ซึ่งปัจจัยหรือตัวแปรดังกล่าวนี้มาจากทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยต่าง ๆ แต่เมื่อจะทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยไม่สามารถจะศึกษาทุก ๆ ตัวแปรหรือปัจจัยในกรอบเชิงทฤษฎีได้ จึงอาจปรับลดบางตัวแปรลงหรือทำให้ตัวแปรบางตัวคงที่ แล้วจึงปรับกรอบเชิงทฤษฎีใหม่ซึ่งก็จะได้กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากความหมายของกรอบแนวคิดการวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง สิ่งที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา ซึ่งตัวแปรดังกล่าวต้องมาจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดจะแสดงในรูปของสัญลักษณ์หรือแผนภาพ

2. ที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540: 68-71) ได้กล่าวถึงแหล่งที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัยว่ามาจาก 3 แหล่ง ดังนี้

1) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง งานวิจัยที่ผู้อื่นได้ทำมาแล้วในอดีตที่มีประเด็นตรงตามที่ต้องการศึกษา หรือมีเนื้อหาสาระพาดพิงประเด็น หรือมีตัวแปรบางตัวที่

ต้องการศึกษารวมอยู่ด้วย ซึ่งในการศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยควรมุ่งศึกษาดูว่าผู้ที่ได้ทำการวิจัยมาแล้วมองเห็นว่าตัวแปรใดมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร กับเหตุการณ์หรือประเด็นที่ต้องการศึกษา

2) ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เพราะจะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างมีเนื้อหาสาระโดยแท้จริง การศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนอกจากจะชี้ให้เห็นว่าตัวแปรใดสำคัญและมีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดแล้ว ยังทำให้กรอบความคิดของการวิจัยชัดเจนและมีเหตุผลมีผล

3) แนวความคิดของผู้วิจัย กรอบความคิดการวิจัยนอกจากจะมาจากการศึกษาผลการวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยอาจจะใช้ความรู้ความคิดและประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของผู้วิจัยเองมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้

3. การนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย

สุวิมล ตรีภานันท์ (2551: 63-65) ได้กล่าวถึงการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) แบบคำบรรยาย เป็นการใช้อ้อยคำบรรยายความเกี่ยวเนื่อง ลำดับก่อน - หลัง และความสัมพันธ์ของตัวแปร ลักษณะนี้ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากนัก

2) แบบฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ วิธีนี้นิยมใช้ในการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ เป็นการพยายามอธิบายเรื่องราวทั้งหมดด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์

3) แบบแผนภูมิหรือแผนภาพ เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาแสดงลำดับการเกิดก่อนเกิดหลังของตัวแปร นอกจากนี้แผนภูมิที่สร้างขึ้นยังสามารถแสดงความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งนำไปสู่การใช้เทคนิคทางสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ต่อไป

วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2551: 103-107) ได้กล่าวถึงการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) แบบบรรยายความ เป็นการแสดงกรอบแนวคิดในลักษณะของการพรรณนาความ เป็นการเขียนบรรยายเพื่อให้เห็นว่า 1) ตัวแปรสำหรับการวิจัยมีอะไรบ้าง 2) ตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างไร 3) มีเหตุผลหรือทฤษฎีอะไรมาสนับสนุน กรอบแนวคิดที่นำเสนอในลักษณะนี้จะมีความยาวมากถ้าหากมีตัวแปรหลายตัว ซึ่งไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

2) แบบจำลอง หรือแบบฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ กรอบแนวคิดในลักษณะนี้มักจะใช้สัญลักษณ์หรือสมการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่ออธิบายเรื่องราวทั้งหมดด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์

3) แบบแผนภาพ เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา แสดงลำดับการเกิดก่อนหลังของตัวแปร และยังแสดงความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรต่าง ๆ ด้วย

4) แบบผสม เป็นการแสดงกรอบแนวคิดในลักษณะผสมกันระหว่างกรอบแนวคิดแบบบรรยายความ แบบจำลองหรือแบบฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ และแบบแผนภาพ ซึ่งนิยมมากเป็นการผสมระหว่างแบบบรรยายความกับแบบแผนภาพ

สรุป

การศึกษาเอกสารผลการวิจัยในชั้นเรียนหรือเป็นการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นขั้นตอนที่ครุณักวิจัยจะดำเนินการหลังจากได้กำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการทบทวนเอกสารจะมีทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อที่ครุณักวิจัยจะนำเอกสารดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย เช่น การนิยามศัพท์ การสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการอภิปรายผลการวิจัย แหล่งที่มาของเอกสารที่เกี่ยวข้องนักวิจัยสามารถค้นคว้าจาก หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความจากวารสารวิชาการ เอกสารของทางราชการ และเว็บไซต์ จากนั้นครุณักวิจัยจะทำการศึกษาเอกสารโดยเริ่มจากการกำหนดประเด็นหลักที่ต้องการจะศึกษาให้ชัดเจน จากนั้นจะทำการค้นคว้าเอกสารจากแหล่งที่ต่าง ๆ และทำการอ่านเอกสารและจดบันทึกข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อครุณักวิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเสร็จก็จะสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งเป็นกรอบที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยงานวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะกำหนดตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา และตัวแปรตามจะเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา เช่น ความรู้ ความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านจิตพิสัย เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แรงจูงใจ และด้านทักษะพิสัย เช่น การอ่านแผนที่ การสวดมนต์ การประกอบศาสนพิธี มารยาทไทย